

บทเพลงร้องในยุคคลาสสิก

Vocal Music in the Classical Period

นัฐิกา สุนทรธนผล¹

Nuttika Soontorntanaphol

วิภาต วิบูลย์ภาณุเวช²

Wipart Wiboonpanuvej

บทคัดย่อ

การขับร้องเพลงนับเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการแสดงทางดนตรีบทเพลงขับร้องได้มีการพัฒนาเรื่อยมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ และได้รับการพัฒนาสูงสุดในยุคคลาสสิก ซึ่งลักษณะเด่นของบทเพลงขับร้องจะมีหลากหลายท่อน หลากหลายทำนอง ในรูปแบบโฮโมโฟนี (Homophony) และมีโครงสร้างที่มีสัดส่วนชัดเจน โดยมีแนวคิดสำคัญ คือ ความงาม-ความสง่างาม-ความสมดุล (Beauty-Elegance-Balance) ซึ่งเป็นแบบแผนมาจนถึงปัจจุบัน การขับร้องเพลงแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท คือ 1) ดนตรีขับร้องประกอบพิธีกรรม (Ritual Music) 2) ดนตรีศาสนา (Church Music) 3) อوبرา (Opera)

คำสำคัญ: เพลงร้อง; ยุคคลาสสิก

Abstract

Vocal is an important basis for musical performances. The song has been continuously developed since prehistoric times and it had been highly evolved in the Classical period. The features of the song are: having many parts, a variety of melodies in the form of homophony, and clear proportion with an important concept: Beauty-Elegance-Balance, which is a pattern of the recent songs. The singing is divided into 3 types: 1) Ritual Music 2) Church Music 3) Opera

Keywords: Vocal Music; Classical Period

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาดุริยางคศาสตร์สากล คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

²อาจารย์ประจำสาขาวิชาดุริยางคศาสตร์สากล คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

1. บทนำ

การขับร้องเพลงนับเป็นการแสดงทางดนตรีที่เป็นพื้นฐานสำคัญ เสียงเพลงร้องเกิดจากการขับร้องทำนองร่วมกับเนื้อร้อง ถึงแม้ว่าการขับร้องบางเพลงจะไม่มีเนื้อร้อง แต่การขับร้องก็ยังคงเป็นสิ่งที่ดีเยี่ยมในการถ่ายทอดอารมณ์ของบทเพลง เพลงร้องนั้นนับเป็นศิลปะที่น่าหลงใหลและมีเสน่ห์อันดึงดูดความสัมผัสของเนื้อร้องกับแนวทำนองในเพลงร้องนั้นมีมาช้านานตั้งแต่สมัยโบราณ การขับร้องมีส่วนผูกพันกับมนุษย์มาช้านาน ทั้งในดนตรีศาสนาที่ใช้ในการประกอบพิธีกรรม ในศิลปะการแสดงของทุกยุคทุกสมัย ในดนตรีนอกศาสนาที่ใช้เพื่อความรื่นเริง หรือในการร้องเพลงระหว่างการทำงานและเพื่อความบันเทิงตามประเพณีเมื่อเข้าสู่ยุคกลางและยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการดนตรีขับร้องนั้นในส่วนมากนั้นเป็นดนตรีทางศาสนาเป็นส่วนใหญ่

จนกระทั่งเข้าสู่บาโรกเกิดอุปรากรขึ้นทำให้มีความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นกับบทเพลงร้องส่งผลจนถึงยุคคลาสสิก (Classical Period) ในระหว่าง ค.ศ. 1750-1820 ในด้านของดนตรีในยุคคลาสสิกนั้นการดนตรีเฟื่องฟูอย่างมากในประเทศแถบยุโรปมีการเปลี่ยนแปลงและเกิดแนวคิดใหม่ๆเกิดขึ้นในทุกๆด้านไม่ว่าจะเป็นการใช้ทำนองสอดประสานแบบ โฮโมโฟนี (Homophony) ลักษณะของบาสโซคอนตินิวโอ (Basso Continuo) ได้มีการยกเลิกไปพร้อมๆกับการด้นสด (Improvisation) คีตกวีนั้นนิยมเขียนโน้ตทุกแนวไว้ ลักษณะของบทเพลงมีรูปแบบใหม่ๆเกิดขึ้น คือ ซิมโฟนี (Symphony) คอนแชร์โต (Concerto) และนับได้ว่าเป็น “ดนตรีบริสุทธิ์” (Absolute music) เพราะดนตรีนั้นมุ่งเน้นแสดงถึงความงดงามของเสียงเพลงโดยตรง ปราศจากความประทับใจทางอารมณ์และไม่มีเรื่องราวของฉากหรือเหตุการณ์ใดๆอยู่เบื้องหลัง ในด้านของบทเพลงร้องนั้นได้รับความนิยมน้อยกว่าดนตรีบรรเลงแต่ยังคงปรากฏอยู่ในอุปรากรเนื่องจากอุปรากรนั้นเป็นของที่แปลกและใหม่สำหรับในยุคนั้น แต่บทเพลงเดี่ยวคีตกวียังคงประพันธ์อยู่

2. เนื้อเรื่อง

ประเภทของบทเพลงร้องในตะวันตกก่อนที่จะเข้าสู่ยุคคลาสสิกนั้นมีการพัฒนากันมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท คือ

- 1) ดนตรีขับร้องประกอบพิธีกรรม (Ritual Music)
- 2) ดนตรีทางศาสนา (Church Music)
- 3) อุปรากร (Opera)

ซึ่งได้มีการพัฒนาและมีวิวัฒนาการมาตามลำดับที่ได้กล่าวมา

1. **ดนตรีขับร้องประกอบพิธีกรรม (Ritual Music)** ดนตรีนั้นเริ่มมาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์มนุษย์เราทุกคนเกิดมาล้วนแล้วแต่มีความกลัวในสิ่งที่เป็นปรากฏการณ์ทางธรรมชาติไม่ว่าจะเป็นฝนตกฟ้าร้องแผ่นดินไหว ฯลฯ โดยเชื่อว่าสิ่งเหล่านี้เกิดจากสิ่งที่มองไม่เห็นหรือเชื่อว่าเป็นการกระทำของภูตผีปีศาจ เพราะฉะนั้นการที่จะทำให้ปรากฏการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นนั้นหายไปสามารถทำได้โดยการบวงสรวงไม่ว่าจะเป็นการเต้นรำและการร้องรำทำเพลง การร้องเพลงเพื่อเป็นการอ้อนวอนต่อเทพเจ้าหรือเป็นการตอบแทนในความ

เมตตาปรานีที่ช่วยบันดาลให้เกิดความอุดมสมบูรณ์ และอีกนัยหนึ่งคือเพื่อทำให้เกิดความสบายใจในมนุษย์ของเรา จากจุดนี้เองถือได้ว่าเป็นต้นกำเนิดของดนตรีโดยมีการพัฒนาต่อมาจากบทเพลงร้องเพื่ออ้อนวอนต่อเทพเจ้าก็กลายเป็นเพลงเกี่ยวกับศาสนาในสมัยต่อมา ซึ่งมีลักษณะทำนองเพลงสั้นๆ ซ้ำร้องซ้ำๆ กันหลายๆ ครั้งจากการซ้ำร้องคนเดียวกลายเป็นการซ้ำร้องที่มีต้นเสียงและมีลูกคู่ตามกันจนเป็นการซ้ำร้องหมู่ชายหญิงประสานเสียงที่มีลักษณะต่างๆ กันออกไปตามสมัย ดนตรีประกอบพิธีกรรมหรือเพลงทางศาสนาเป็นดนตรีที่สืบเนื่องมาจากความเชื่อในลัทธิและมีส่วนสำคัญที่ทำให้ศาสนารุ่งเรืองขึ้นเป็นลำดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในศาสนาคริสต์ (ไชแสง ศุขะวัฒน์นะ :2553)

2. ดนตรีศาสนา (Church Music)

2.1) แชนต์ (Chants) เป็นเพลงสวดของศาสนาคริสต์ในศาสนิกต่างๆ ในสมัยต้นคริสต์ศตวรรษเป็นการซ้ำร้องล้วนๆ ไม่มีดนตรีประกอบ ผู้ร้องต้องใช้เสียงแสดงออกถึงความปิติยินดี ความเลื่อมใสศรัทธาในพระเจ้า เพื่อสรรเสริญสดุดีและขอพรต่อพระเจ้าผู้เป็นเจ้าของ ลักษณะของเพลงแชนต์คือมีการใช้คำร้อง 1 พยางค์ต่อหนึ่งเสียง หรือ 2 เสียง หรือใช้คำร้อง 1 พยางค์ต่อสองถึงสี่เสียง ภาษาที่ใช้ในบทสวดและใช้ซ้ำร้องเป็นภาษากรีก ต่อมาศาสนาคริสต์ได้แพร่หลายมาทางทวีปยุโรปตอนกลางและทางทิศตะวันตก และต่อมาได้พัฒนามาเป็นภาษาลาติน เพลงแชนต์ที่มีชื่อเสียงใช้กันมาจนถึงปัจจุบันนี้คือเกรกอเรียนแชนต์ (Gregorian Chant) (ไชแสง ศุขะวัฒน์นะ :2553)

2.2) ออร์แกนุม (Organum) เป็นบทเพลงทางศาสนาประสานเสียงแบบโพลีโฟนิค (Polyphonic Style)¹ ซึ่งเป็นการริเริ่มการประสานเสียงครั้งแรกในดนตรีตะวันตกคือการใช้ทำนองเพลงสวดประสานในระหว่างทำนองเพลงด้วยกันเอง ทำให้เกิดเสียงประสานขึ้น การซ้ำร้องประกอบด้วยแนวทำนองหลัก 2 แนว ผู้ร้องทั้ง 2 แนวจะซ้ำร้องกันคนละทาง แต่การร้องจะดำเนินไปในเวลาเดียวกันตั้งแต่ต้นจนจบ (ศศิ พงศ์สรายุทธ: 2551)

2.3) โมเท็ต (Motet) โดยปกติแล้วจะอยู่ในตำราทางศาสนาและใช้ในพิธีกรรมของศาสนาคริสต์ นิกายโรมันคาทอลิก โมเท็ตกำเนิดขึ้นในต้นศตวรรษที่ 13 ในขณะนั้น นักประพันธ์เพลงมักแต่งบทประพันธ์ที่เสริมเติมแต่งประดับประดาด้วยเกรกอเรียนแชนต์ (Gregorian chant)² เขียนเป็นโน้ตแนวต่ำสุด เป็นเพลงซ้ำร้องประสานเสียง 3 แนว เดิมใช้ภาษาลาติน ส่วนแนวบนอีก 2 แนวเป็นทำนองเพลงที่มีอิสระจากแนวต่ำสุดที่ร้องเป็นภาษาลาตินและร้องเป็นภาษาฝรั่งเศส โมเท็ตจึงเป็นอิสระทั้งทำนองเพลง จังหวะ ภาษา และเนื้อร้อง (ศศิ พงศ์สรายุทธ: 2551)

2.4) ออราทอริโอ (Oratorio) คือบทเพลงที่ประกอบด้วยการร้องเดี่ยวของนักร้องระดับเสียงต่างๆ การร้องของวงประสานเสียงและการบรรเลงของวงออร์เคสตรา ซึ่งบทร้องเป็นเรื่องราวขนาดยาวเกี่ยว

¹ Polyphonic (โพลีโฟนิค) ดนตรีโพลีโฟนิคลักษณะของดนตรีที่ประกอบด้วยแนวเสียงที่มีความสำคัญเท่าๆ กันตั้งแต่สองแนวขึ้นไป

² Gregorian chant เพลงสวดทางศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกซึ่งได้รับการปรับปรุงใหม่โดยพระสันตะปาปาเกรกอเรียนที่ 1 (ค.ศ. 590-604)

กับศาสนาคริสต์ แสดงในโรงแสดงคอนเสิร์ตหรือในโบสถ์ โดยไม่มีการแต่งตัวแบบละคร ไม่มีการแสดงประกอบ และไม่มีฉากใดๆ ในขณะที่แสดง ลักษณะของออราทอรีโอคล้ายกับโอเปร่าที่ไม่มีฉากและการแสดงประกอบ นั่นเอง ลักษณะเด่นที่ต่างไปจากเพลงโบสถ์อื่นๆ ได้แก่การประพันธ์บทร้องที่คำนึงถึงดนตรีประกอบ ไม่ได้มุ่งถึงบทร้องที่นำมาจากบทประพันธ์ของวัดแต่ดั้งเดิมเหมือนกับเพลงโบสถ์ในลักษณะอื่นๆ นอกจากนี้ออราทอรีโอ นั้นยังเป็นบทเพลงที่มีความยาวมาก ซึ่งต่างจากคันตาตาซึ่งเป็นบทเพลงที่สั้นกว่า ออราทอรีโอบางบทอาจ จะเวลาแสดงนานถึง 4-6 ชั่วโมง แต่ในปัจจุบันนั้นจึงมีการตัดเพลงบางท่อนออกเพื่อลดเวลาในการแสดงให้ เหมาะสม (ศศิ พงศ์สราวุธ: 2551)

2.5) กันตาตา (Cantata) คือบทประพันธ์ประเภทเพลงร้องที่นิยมประพันธ์กันในสมัยบาโรก ประกอบด้วยเพลงหลายท่อน ได้แก่ การร้องเดี่ยว การร้องคู่ การร้องในลักษณะการพูด (Recitative) และการ ร้องประสานเสียง บทร้องมีทั้งเกี่ยวข้องกับศาสนาและเรื่องทั่วไป (ศศิ พงศ์สราวุธ: 2551)

2.6) แมส (Mass) คือ บทเพลงสวดของชาวโรมันคาทอลิก มีพิธีสวดเรียกว่าพิธีแมสหรือมิสซา เป็นพิธีสวดมนต์ในพิธีถวายมหาบูชาแก่พระเจ้าเป็นเจ้า มีบทสวดต่างๆตามแต่บาทหลวงจะเป็นผู้กำหนดเป็น ภาษาลาติน ปัจจุบันแปลเป็นภาษาต่างๆที่ใช้กันทั่วโลก บทสวดเหล่านี้ถูกนำมาใส่ทำนองที่แต่งขึ้นลึกซึ้ง พิศดารออกไปทุกที่เพื่อแสดงถึงความเลื่อมใสศรัทธาในองค์พระเจ้าอย่างสูงสุด และความสามารถของคีตกวี โดยมีเนื้อร้องที่เป็นบทสวดในภาษาลาติน 5 บท คือ Kyrie, Gloria, Credo, Sanctus และ Agnus Dei

3. อุปรากร (Opera) คือละครที่มีเพลงและดนตรีเป็นหลักสำคัญในการดำเนินเรื่องราวอุปรากรหรือ โอเปร่าจึงเป็นผลรวมของศิลปะนาฏศิลป์เข้าด้วยกัน ตั้งแต่วรรณกรรม คือบทร้อง การแต่งตัว ฉาก การแสดง การเต้นรำ การร้อง และการเล่นดนตรี เนื้อเรื่องที่นำมาทำเป็นบทขับร้องเป็นบทร้อยกรองที่มาจากตำนาน เทพนิยาย นิทานโบราณ วรรณกรรมต่างๆที่มีชื่อเสียง นำมาทำเป็นบทร้องที่แต่งขึ้นใหม่สำหรับอุปรากรโดยเฉพาะ ประเภทของโอเปร่า

3.1) โอเปร่าซีเรีย (Opera seria หรือ Serious Opera) เรื่องราวของอุปรากรประเภทนี้มัก จะเป็นเรื่องราวของความเก่งกาจของพระเอก หรือมีลักษณะที่เป็นโครงเรื่องที่เป็นโศกนาฏกรรม

3.2) โคมิกโอเปร่า (Comic Opera) คืออุปรากรที่มักมีเนื้อเรื่องที่สนุกสนานตลกขบขันล้อเลียน คนหรือเหตุการณ์ต่างๆ

3.3) โอเปเรตตา (Operetta) จัดเป็นอุปรากรขนาดเบา มีแนวสนุกสนาน หันสมัย อาจจะเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวกับความรัก คล้ายๆกับโคมิกโอเปร่า โดยปกติโอเปเรตตาใช้การพูดแทนการร้องในบท สทนา

3.4) คอนตินิวอัสโอเปร่า (Continuous Opera) เป็นโอเปร่าที่ผู้ประพันธ์ใช้ดนตรีเชื่อมโยงเรื่องราวตลอดตั้งแต่ต้นจนจบ ไม่ใช่เพียงแค่เป็นการร้องหรือสนทนาเป็นช่วงๆ

เมื่อทราบถึงประเภทของบทเพลงร้องในตะวันตกแล้วก่อนที่จะเข้าสู่บทเพลงร้องในยุคคลาสสิกนั้น ต้องขอเล่าถึงภูมิหลังทางด้านประวัติศาสตร์ของยุคคลาสสิกเพื่อที่จะให้ทราบถึงความเป็นมาและขอกกล่าวถึง

บาโรคที่มีความยาวและต่อเนื่องกันอย่างยุคบาโรค มีการใช้ทำนองหลัก (Theme) ที่สามารถนำมาพัฒนาต่อได้ (Thematic Development) และเสียงดนตรีอยู่ในระบบเรียงเสียง (Diatonic) มากกว่าดนตรีของบาโรค มักใช้ทำนองที่ง่ายต่อการจำ ในด้านของเสียงประสานโดยทั่วไปจะซับซ้อนน้อยกว่าของดนตรีในยุคบาโรค นิยมใช้หลักของทริยแอด โดยเฉพาะอย่างยิ่งโน้ตโทนิค โดมิแนนท์ และซับโดมิแนนท์เป็นหลัก การดำเนินคอร์ด (Chord Progression) จะช้ากว่ายุคบาโรค เรียบง่ายกว่าแนวเสียงต่ำนิยมการใช้การบรรเลงแบบอัลแบร์ตีเบส เป็นการนำคอร์ดที่ใช้มาแยกเล่นในรูปแบบง่ายโน้ตจะซ้ำๆ กันๆ จะนิยมใช้กับเครื่องดนตรีประเภทคีย์บอร์ด ในด้านของจังหวะ นิยมการใช้รูปแบบของจังหวะที่หลากหลายมากกว่าการใช้รูปแบบที่ซ้ำกันไปมาเพียงไม่กี่รูปแบบตลอดเพลงอย่างในยุคบาโรค แต่ดนตรีในยุคคลาสสิกนั้นให้ความสนใจกับการหยุดพักอย่างไม่คาดคิด (Unexpected Pause) จังหวะขัด (Syncopation) และการเปลี่ยนค่าของโน้ตจากสั้นเป็นยาวอยู่เรื่อยๆ ความดัง-ค่อยของเสียง (Dynamics) นิยมความดัง-ค่อย ของเสียงที่ค่อยเป็นค่อยไป (Crescendo and Decrescendo) และมีช่วงความแตกต่างของเสียงดัง-ค่อยที่กว้างกว่ายุคบาโรค ซึ่งเป็นผลให้เกิดการพัฒนาคีย์บอร์ดที่ใช้ในยุคบาโรคจากฮาร์พซิคอร์ดมาเป็นเปียโนที่สามารถผลิตเสียงที่นักประพันธ์ยุคคลาสสิกต้องการได้ดีกว่า การใช้เครื่องดนตรีในยุคคลาสสิกเปียโนได้รับความนิยมอย่างมากและมีการใช้คลาริเน็ต (Clarinet) ซึ่งเป็นเครื่องดนตรีที่เพิ่งเกิดขึ้นในยุคนี้รวมทั้ง ฟลูต (Flute) และบาสซูน (Bassoon) การด้นสดหรือ Improvisation ได้เสื่อมลงไปพร้อมกับการใช้แนวเบสต่อเนื่อง (Basso Continuo) ดนตรีส่วนมากใช้การเขียนบันทึกเสียงประสานให้ครบถ้วน นักประพันธ์จะระบุวิธีการบรรเลงอย่างชัดเจน ทั้งการใช้โน้ตระดับ การแบ่งประโยคเพลงและรายละเอียดอื่นๆ อย่างครบถ้วน ความแตกต่างของอารมณ์ความรู้สึก (Contrast of Mood) จะแตกต่างไปจากดนตรีในยุคบาโรคที่มักใช้เพียงความรู้สึกหนึ่งเท่านั้น ในบทเพลงๆ หนึ่งมีความหลากหลายของอารมณ์ภายในบทเพลงเดียว จะเห็นได้จากการใช้ทำนองหลักที่แตกต่างกันในบทเพลงเพื่อแสดงถึงอารมณ์ที่แตกต่างกันด้วย การแสดงออกของอารมณ์ต่าง ๆ นั้นอาจจะเป็นไปอย่างค่อยเป็นค่อยไปหรือทันทีทันใดก็ได้ ดนตรีในยุคคลาสสิกเป็นดนตรีบริสุทธิ์ (Absolute Music) คือดนตรีที่ไม่มีจินตนาการอยู่เบื้องหลังไม่มีบทกวีประกอบเป็นดนตรีที่มีแต่เสียงดนตรีบริสุทธิ์ ตรงข้ามกับดนตรีในยุค โรแมนติกที่เป็นดนตรีพรรณนา (Program Music) คือดนตรีที่มีเรื่องราวอยู่เบื้องหลังและมีการใช้อารมณ์ตามแบบโร-แมนติกนักประพันธ์คงสำคัญในยุคนี้คือ Franz Joseph Haydn (ฟรานซ์ โจเซฟ ไฮเดิน), Wolfgang Amadeus Mozart (วูฟกัง อมาดีอุส โมซาร์ท) และ Ludwig van Beethoven (ลูควิก ฟาน บีโธเฟน) (ศศี พงศ์สรายุทธ: 2551)

บทเพลงร้องในยุคคลาสสิกนั้นมีพัฒนาการที่แตกต่างออกไปจากยุคบาโรคอย่างมากทั้งในด้านของ

³ Cadence (เคเดนซ์) คือคอร์ดที่อยู่ติดกันในส่วนจบของวลีเพลงท่อนลีลาหรือบท เพื่อสรุปถึงความคิดทางดนตรี ซึ่งมีเคเดนซ์อยู่หลายแบบคือ

1. เพอร์เฟกต์เคเดนซ์จะทำให้บทประพันธ์ทางดนตรีจบลงได้อย่างน่าพอใจเมื่อตัวโทนิค (tonic) อยู่ที่แนวบนสุดของคอร์ดสุดท้าย
2. อิมเพอร์เฟกต์หรือฮาล์ปเคเดนซ์ เมื่อใช้คอร์ดที่ห้า(V) ตามหลังคอร์ดที่หนึ่ง(I)
3. ดีเซพท์ฟว์หรืออินเตอร์รัพท์เคเดนซ์การลงคอร์ดที่หกในเคเดนซ์

ดนตรีทางศาสนาและอุปรากรซึ่งสามารถอธิบายได้ตามประเภทดังนี้

บทเพลงขับร้องทางศาสนา ในช่วงระหว่างปี ค.ศ. 1750-1820 นั้นเป็นช่วงที่เพลงศาสนาดบทบาทลงไปอย่างมากเมื่อเทียบกับบทเพลงสำหรับการบรรเลงด้วยเครื่องดนตรีและอุปรากร สำหรับบทเพลงคลาสสิกนี้ส่วนใหญ่ส่วนใหญ่จะเป็นบทเพลงสำหรับศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกมากกว่านิกายโปรเตสแตนต์ดังเช่นที่เคยเฟื่องฟูมากในยุคบาโรค ซึ่งบทเพลงสำหรับศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกยังคงมีบทบาทอยู่ได้แก่

1. ออราทอริโอ (Oratorio) หลังจากผลงานที่ยิ่งใหญ่ของแฮนเดล⁴ แล้ว ออราทอริโอก็ได้ลดความนิยมลงไปอย่างมากหลังจากปี ค.ศ.1780 เป็นต้นมา เนื่องจากบทเพลงออราทอริโอนั้นมีโครงสร้างทางดนตรีที่แทบจะไม่แตกต่างไปจากอุปรากรเลย ผู้ประพันธ์เพลงของยุคคลาสสิกนี้คือ ไฮเดินและโมสาร์ท ออราทอริโอส่วนใหญ่ของไฮเดินจะได้รับอิทธิพลมาจากแฮนเดล สำหรับผลงานที่สำคัญของไฮเดินคือ The Creation ที่ได้ประพันธ์ขึ้นระหว่างปี ค.ศ. 1796-1798 โดยที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับพระเจ้า ซึ่งถึงแม้ว่ายุคนั้นนั้นจะเป็นยุคแห่งเหตุผล แต่สำหรับตัวของไฮเดินเองแล้วเป็นคริสต์ศาสนิกชนที่เคร่งครัดและศรัทธาในพระเจ้าอย่างมาก ผลงานบทนี้ไฮเดินได้รับแรงบันดาลใจจากบทเพลงเมซายาของแฮนเดล สำหรับออราทอริโอของโมสาร์ทนั้น แม้ว่าช่วงในวัยเยาว์นั้นจะอยู่ในท่ามกลางออราทอริโอแบบอิตาลี แต่ออราทอริโอใน ภาษาเยอรมันก็ได้รับความนิยมด้วยเช่นกัน ดังนั้นโมสาร์ทจึงได้ทดลองประพันธ์ทั้งสองแบบโดยเริ่มจากภาษาเยอรมันเรื่อง “The Duty of the First Commandment”

2. แมส (Mass) บทประพันธ์ในยุคนี้ได้รับอิทธิพลมาจากอุปรากรเป็นอย่างมากไม่ว่าจะเป็นการร้องเดี่ยว การร้องประสานเสียง วงออร์เคสตรา การร้องแบบพรณนา และการร้องคู่ ซึ่งจะไม่มีความแตกต่างจากการร้องในอุปรากรเลยยกเว้นแต่ในเนื้อร้องเท่านั้น อย่างไรก็ตามยังคงมีองค์ประกอบบางอย่างที่ได้รับการสืบมาจากเพลงศาสนาในยุคบาโรคหรือสไตล์แบบดนตรีแบบเก่า เช่นการร้องประสานเสียงแบบสอดประสานทำนอง (Fugal Chorus) แต่เป็นไปในลักษณะที่เรียบง่ายกว่าเดิมมากหรืออาจจะยังคงมีการใช้แนวเบสต่อเนื่อง (Basso Continuo) บ้าง บทเพลงแมสในช่วงปลายศตวรรษที่ 18 มักจะเป็นการผสมผสานกันระหว่างสไตล์ดนตรีแบบเก่าและดนตรีแบบใหม่ (Stile Antico และ Stile Moderno) บทเพลงแมสโดยปกติจะประกอบด้วย 5 ท่อน ที่มาจากพิธีแมสเป็นหลัก คือ คีรีเอ (Kyrie), กลอริอา (Gloria), เครโด (Credo), ซังกต์ตุส (Sanctus) และอากนุสเดอี (Agnus Dei) โดยแต่ละท่อนจะมีขนาดที่สั้นๆและบรรเลงต่อเนื่องกันไป ภายหลังได้มีการแยกย่อยในแต่ละท่อนออกไปเป็นท่อนเล็กๆอีก นักประพันธ์ที่ประพันธ์เพลงแมสที่สำคัญได้แก่ แมสของไฮเดินซึ่งแต่งไว้ประมาณ 14 บท โดยแมสบทแรกๆ มีความหลากหลายมากทั้งในแง่ของความยาวและแหล่งที่มาของบทเพลง บทประพันธ์ที่มีชื่อเสียงบทหนึ่งของไฮเดินคือ “Grosse Orgelmesse” ถัดมาเป็นแมสของโมสาร์ทซึ่งแต่งไว้ 15 บท เช่น Mass in C minor K.427 และ Mass in C Major K.317 ซึ่งเป็นแมสที่มีชื่อเสียงมากที่สุดบทหนึ่งของโมสาร์ท ส่วนแมสที่สำคัญมากที่สุดบทหนึ่งแห่งประวัติศาสตร์แห่งดนตรีตะวันตก ได้แก่แมสแห่งความตาย (Requiem

⁴ จอร์จ ฟรีเดอริค แฮนเดล (George Frideric Handel, 1685-1759) ผู้ประพันธ์เพลงในยุคบาโรค

Mass K.626) ซึ่งเป็นผลงานบททำนองของโมสาร์ทซึ่งในขณะเวลานั้นเป็นเวลาที่มีสาร์ทกำลังป่วยหนักและได้เสียชีวิตในขณะที่ประพันธ์บทเพลงนี้ยังไม่เสร็จสมบูรณ์ดี และนักประพันธ์อีกคนหนึ่งซึ่งประพันธ์เพลงแมสคือเบโธเฟน เบโธเฟนนับประพันธ์เพลงแมสชื่อ “Missa Solemnis Op.123” บทประพันธ์บทนี้ถือได้ว่าเป็นบทประพันธ์ที่ท้าทายอย่างมากในชีวิตของเบโธเฟน โดยมีจุดประสงค์เพื่อร่วมเฉลิมฉลองการได้รับตำแหน่งหัวหน้าบาทหลวงแห่ง “Olmutz” ของผู้อุปถัมภ์เบโธเฟน เนื้อหาในแมสบทนี้มีมากกว่าเป็นแมสธรรมดาที่จะใช้ในพิธีกรรม กล่าวคือ เบโธเฟนได้รวบรวมบทสวดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับจิตวิญญาณของมนุษย์ที่แสดงออกถึงความเชื่อและความรู้สึกส่วนตัวที่มีต่อพระเจ้าเป็นเจ้าอีกด้วย เบโธเฟนได้ใช้เทคนิคของการเปลี่ยนแปลงความดัง-ค่อย เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงอารมณ์ความรู้สึกของแต่ละตอนของบทเพลง จะเห็นได้ว่าเบโธเฟนประพันธ์บทเพลงนี้ขึ้นโดยมีจุดประสงค์ให้เป็นบทเพลงที่เกี่ยวกับศาสนา แต่ไม่ได้หมายความว่าต้องใช้ในโบสถ์เท่านั้น ผู้บรรเลงสามารถจะนำเฉพาะบางตอนของบทเพลงนี้ไปบรรเลงในการแสดงคอนเสิร์ตต่างๆได้

นอกจากบทเพลงทางศาสนาแล้วยังมีเพลงร้องอีกประเภทหนึ่งที่เคยได้กล่าวมาจากประเภทของบทเพลงร้องคือ “อุปรากร” ซึ่งในยุคนี้ได้รับคามนิยมอย่างมากเพราะถือว่สิ่งทีแปลกใหม่สำหรับคนนั้นยุคนั้น

บทประพันธ์ประเภทอุปรากรนี้ถือได้ว่าเป็นศิลปะแขนงใหญ่ที่รวมเอาศิลปะทุกแขนงเอาไว้ด้วยกันคือ วรรณคดี ศิลปะการละคร ทัศนศิลป์ สถาปัตยกรรม การออกแบบฉาก เครื่องแต่งการและดนตรี อุปรากรที่สมบูรณ์แบบในอุดมคติคือ ละครร้องที่มีดนตรีสนับสุนและดนตรีเป็นแก่นของเรื่อง มักไม่มีบทพูดเจรจาหรืออาจจะมีบ้างเพียงเล็กน้อยเท่านั้น การสื่อความกับคนดูจะใช้การร้องเป็นหลัก จุดสำคัญคือเนื้อเรื่องมีการพูดคุยในแบบของละคร อุปรากรในยุคคลาสสิกนั้นแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ อุปรากรโศกนาฏกรรม (Opera Seria) และอุปรากรชวนหัว (Comic Opera) (ดวงใจ อมาตยกุล :2545)

1. อุปรากรโศกนาฏกรรม (Opera Seria) อุปรากรโศกนาฏกรรมในอิตาลีกลายมาเป็นรากฐานของอุปรากรในศตวรรษที่ 18 เป็นต้นมา โดยกวีเอกคนสำคัญชาวอิตาลี คือ ปิเอโตร เมตาสทาสิโอ (Pietro Metastasio, 1698-1782) ลักษณะเด่นของอุปรากรโศกนาฏกรรมที่เป็นมาตรฐานในช่วงต้นนี้ คือ นิยมโครงสร้างแบบ 3 องก์ นิยมการร้องแบบอาเรียย่อนตัน (Da Capo Aria) ซึ่งจะมีโครงสร้างแบบ A B A ในท่อนการร้องแบบกึ่งพูด (Recitative) จะเป็นช่วงที่มีการแสดงออกอย่างเต็มที่ ในขณะที่ท่อนการร้องแบบพรรณนา (Aria) จะมีดนตรีบรรยายเป็นลักษณะของการรำพึงรำพัน เนื้อเรื่องมักนิยมนำมาจากตำนานกรีกโบราณ บทบาทสำคัญของตัวละครมักจะมีอยู่ 2 คน นอกนั้นตัวละครอื่นๆมีบทบาทรองกันไป หลังจากกลางศตวรรษที่ 18 เป็นต้นมา ได้มีนักประพันธ์เพลงต้องการปฏิรูปอุปรากรแบบนี้โดยได้มีการปรับปรุงอุปรากรในรูปแบบใหม่คือให้ความสำคัญกับการแสดงอย่างละครมากขึ้น โครงสร้างค่อนข้างยืดหยุ่นกว่าเดิมโดยเน้นความเป็นธรรมชาติมากขึ้น การใช้ท่อนอาเรียย่อนตันในอุปรากรเป็นที่นิยมน้อยลง และได้ถูกปรับเปลี่ยนโดยการใช้สลับกับการร้องแบบกึ่งพูดกึ่งร้องอย่างยืดหยุ่นมากขึ้น นิยมการใช้นักร้องประสานเสียงมากขึ้น นักประพันธ์เพลงชาวเยอรมันที่มีบทบาทสำคัญต่อการปฏิรูปอุปรากรในยุคนี้ ได้แก่ คริสตอฟ-วิลลิบาลด์ กลู็ค (Christoph

Willibad Gluck, ค.ศ. 1714-1787) หลังจากที่ได้ประพันธ์อุปรากรอิตาลีแบบดั้งเดิมไว้ 20 เรื่อง กลุ้คได้ทดลองอุปรากรแบบใหม่ในผลงานของเขาเรื่อง Orfeo ed Euridice ในปี ค.ศ. 1762 กลุ้คยังได้พยายามทำให้บทใหม่โรงเป็นส่วนที่สำคัญของอุปรากร และลดความแตกต่างระหว่างการร้องแบบพรพรรณนาและบทเจรจาของอุปรากรเรื่อง Orfeo ed Euridice มี 3 องก์ และมีคำร้องเป็นภาษาอิตาลี การปฏิรูปอุปรากรของกลุ้คเป็นผลให้นักประพันธ์เพลงยุคคลาสสิกหันมาใส่ใจกับแนวคิดของความเรียบง่ายและความเป็นธรรมชาติมากขึ้น

2. อุปรากรชวนหัว (Comic Opera) อุปรากรชวนหัวนั้นเป็นที่นิยมมาตั้งแต่ตอนต้นของศตวรรษที่ 18 ผู้คนหันมาสนใจอุปรากรแบบที่ผสมผสานระหว่างเนื้อเรื่องที่ขบขันและโศกนาฏกรรม มากกว่าอย่างใดอย่างหนึ่ง สำหรับอุปรากรชวนหัวนั้นยังคงเป็นที่นิยมต่อมาจนถึงครึ่งหลังศตวรรษที่ 18 อีกด้วย เนื่องจากอุปรากรชวนหัวนี้มีเนื้อเรื่องที่จับใจ ตัวละครมีบุคลิกที่มีลักษณะเด่นแตกต่างกันออกไป โดยอุปรากรส่วนใหญ่มักจะมีบทพูดเป็นภาษาท้องถิ่นและดนตรีจะเน้นไปทางสำเนียงของท้องถิ่นนั้นๆ อุปรากรชวนหัวในอิตาลีในช่วงแรกที่สำคัญคือ Intermezzo เนื่องจากมีต้นกำเนิดจากประเพณีดั้งเดิม คือ จะมีการใช้ฉากตลกขบขันสั้นๆ คั่นระหว่างองก์ในอุปรากรแบบโศกนาฏกรรม แล้วจึงกลายมาเป็นที่มาของอุปรากรแบบชวนหัวในปัจจุบัน และอุปรากรชวนหัวที่ได้รับความนิยมคือ Le Nozze di Figaro (The Marriage of Figaro) และ Don Giovanni (Don Juan) อุปรากรชวนหัวในฝรั่งเศสจะเรียกว่า Opera Comique เริ่มมีตั้งแต่ปี ค.ศ. 1710 ผลงานที่สำคัญคือ Richard Coeur-de-Lion (Richard the Lion-Hearted) อุปรากรชวนหัวในอังกฤษมักเรียกว่า Ballet Opera โดยเริ่มได้รับความนิยมหลังจากความสำเร็จของอุปรากรเรื่อง The Beggar's Opera ของโยฮันน์ คริสตอฟ เพพช (Johann Christoph Pepusch) อุปรากรชวนหัวในเยอรมนีเริ่มมีตั้งแต่กลางศตวรรษที่ 18 เป็นต้นมา โดยผู้ประพันธ์เพลงชาวเยอรมันได้นำมาใช้ดนตรีแบบเยอรมันเข้าไปแทนหรือที่เรียกว่าดนตรีพื้นบ้านของเยอรมันนั่นเอง นักประพันธ์เพลงชาวเยอรมันที่สำคัญในยุคคลาสสิก ได้แก่ โมซาร์ท ผลงานที่เป็นภาษาเยอรมันคือ Die Zauberflöte (The magic Flute) ซึ่งเป็นอุปรากรสุดท้ายของ โมซาร์ท สำหรับเบโธเฟินมีผลงานอุปรากรเพียง 1 เรื่องคือ Fidelio เนื่องจากเบโธเฟินนั้นได้รับแรงบันดาลใจมาจากอุปรากรของโมซาร์ทเรื่อง The magic Flute ที่เป็นภาษาเยอรมัน อุปรากรนี้ประกอบด้วย 2 องก์ และได้รับการนำออกแสดงครั้งแรกในปี ค.ศ. 1805

3. unasrj

เพลงร้องในยุคคลาสสิกไม่เป็นที่นิยมแพร่หลาย เนื่องจากมีผู้นิยมฟังอุปรากรและละครเป็นส่วนมาก เพราะเป็นของแปลกใหม่ในยุคนั้น การเกิดอุปรากรในต้นศตวรรษที่ 16 ทำให้มีความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นกับวงการเพลงร้อง ในศตวรรษที่ 17 และ 18 มีลักษณะการขับร้องเกิดขึ้นอย่างหลากหลาย ดนตรีที่ใช้บรรเลงจะนิยมนำเอาดนตรีพื้นบ้านเข้ามาร่วมบรรเลงด้วยและนิยมประพันธ์คำร้องเป็นภาษาของแต่ละประเทศของตนเอง อุปรากรในยุคคลาสสิกนั้นแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ อุปรากรโศกนาฏกรรม (Opera Seria) และอุปรากรชวนหัว (Comic Opera) ในส่วนของอุปรากรโศกนาฏกรรมนั้นเป็นการเล่าถึงเรื่องของความเก่งกาจของตัวเอกหรือเป็นเรื่องโศกนาฏกรรม ยกตัวอย่างเช่น Orfeo ed Euridice ประพันธ์โดย คริสตอฟ วิลลิบาลด์ กลุ้ค เป็นต้น และอุปรากรชวนหัวนั้นมักจะมีเนื้อเรื่องที่มีความสนุกสนาน ตลกขบขัน ล้อเลียนคนหรือเหตุการณ์ต่างๆ

ยกตัวอย่างเช่น Die Zauberflote (The magic Flute) เป็นต้น ในด้านของบทเพลงทางศาสนา บทเพลงในบางประเภทไม่ค่อยได้รับความนิยมเท่าที่ควรแต่นักประพันธ์ยังคงมีการประพันธ์ขึ้นมาบ้าง

4. บรรณานุกรม

ไชแสง ศุขะวัฒน์. (2535). สังคีตนิยม ว่าด้วยดนตรีตะวันตก. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

คมสันต์ วงศ์วรรณ. (2551). ดนตรีตะวันตก. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2546). สังคีตนิยม ความซาบซึ้งในดนตรีตะวันตก. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ดวงใจ อมาตยกุล. (2545). วรรณคดีเพลงร้อง. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศศิ พงศ์สรายุทธ. (2553). ดนตรีตะวันตก ยุคบาโรกและคลาสสิก. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.